

Як в Україні захищають права дітей?

День захисту дітей – це нагадування суспільству про необхідність захищати прав неповнолітніх, нагода звернути увагу на правові проблеми, з якими стикаються діти. Про це йшлося день під час онлайн пресконференції «Як в Україні захищають права дітей?», що відбулася на базі пресцентру ІА «Укрінформ».

«Міністерство юстиції активно включено у процес як захисту прав дитини, так і укріплення цих прав. Ми є ініціаторами та співавторами законопроектів, метою яких є захист прав дитини. Це законодавство, дружнє до неповнолітніх, проекти, які спрямовані на відновне правосуддя, тобто, допомога дітям, які вчинили якесь правопорушення та отримали другий шанс. Це також законопроект, відповідно до якого діти зможуть самостійно звертатися за правовою допомогою», – зазначила заступниця Міністра юстиції України **Валерія Коломієць**.

Міністерство юстиції та система безоплатної правової допомоги проводять багато правопросвітницьких заходів для дітей. Зокрема, лише цього року фахівці системи БПД провели понад 1,3 тис таких заходів, що адаптовані під дітей різних вікових категорій.

«Понад 20 років ЮНІСЕФ підтримує уряд України у поліпшенні політики із захисту дітей. Вже багато результатів досягнуто разом. Зокрема, це пілотування відновного правосуддя для неповнолітніх у конфлікті із законом, приведення законодавства щодо дітей у відповідність до міжнародних стандартів, а також проведення поточних реформ у сфері забезпечення добробуту дітей та інклюзивної освіти», – підкреслила заступниця Голови Представництва ЮНІСЕФ в Україні **Лора Білл**.

Серед проектів, що реалізуються в Україні за участі ЮНІСЕФ, – ініціатива «Міста, дружні до дитини». Вже третій рік працює Міжвідомча координаційна рада з питань правосуддя для неповнолітніх, що створена за ініціативи Міністерства юстиції України спільно з ЮНІСЕФ.

«Але незважаючи на ці досягнення, сотні тисяч дітей, особливо найуразливіших, досі залишаються поза увагою. Ми повинні виконати зобов'язання, які держави, що ратифікували Конвенцію про права дитини, взяли на себе тридцять років тому. Ми повинні прискорити вже досягнутий прогрес і розробити нові рішення для реального забезпечення прав дитини. І найголовніше, ми повинні слухати самих дітей та молодь, які закликають до цих змін», – зазначила **Лора Білл**.

У справі захисту прав дітей дуже важлива співпраця державних органів, партнерів та громадських організацій. Це дає можливість створювати та впроваджувати важливі ініціативи. Наприклад, Міністерство цифрової трансформації України у співпраці з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Координаційним центром з надання правової допомоги, Міністерством юстиції України та Міністерством освіти і науки України випустили чат-бот «Кіберпес», який розповість про механізми дій для дітей, батьків, вчителів у разі кібербулінгу. Чат-бот – це перший крок до створення комплексного інструменту захисту дітей від кібербулінгу онлайн та отримання комплексних послуг для скарг на кібербулінг-матеріали.

«Інтернет відкриває багато чудових можливостей для наших дітей, від навчання до розваг, але це також робить їх більш вразливими та відкритими до таких загроз як кібербулінг, шкідливий онлайн-контент, сексуальна експлуатація в Інтернеті. Саме тому, пріоритетом Міністерства цифрової трансформації є безпека дитини в цифровому середовищі», – наголосила генеральний директор Директорату стратегічного планування та євроінтеграції Міністерства цифрової трансформації України **Гульсанна Мамедієва**.

Система безоплатної правової допомоги у співпраці з органами державної влади, громадськими організаціями та міжнародними партнерами реалізує ряд проектів у сфері захисту прав дітей. Один з

них – Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину.

«Минулого року пілотний проєкт з відновного правосуддя проходив у 6 регіонах. Цього року він поширений на всю Україну. Успішне проходження програми відновного правосуддя для неповнолітніх є підставою для того, щоб дитину звільнили від кримінальної відповідальності. Вже прийнято позитивні рішення суду щодо звільнення понад 60 дітей від кримінальної відповідальності. Ще стільки ж справ знаходяться на розгляді в судах», – розповів в. о. директора Координаційного центру з надання правової допомоги **Олександр Баранов**.

З поширенням відновного правосуддя на всі регіони виникає потреба у медіаторах. Координаційний центр оголосив відбір серед адвокатів, які надають БВПД, для навчання та подальшої участі у програмі відновлення. Тренінги проводитимуться за підтримки ЮНІСЕФ, зокрема, фахівцями Інституту миру та порозуміння.

«Ми продовжуємо працювати з дитячою аудиторією. Система безоплатної правової допомоги створила власний канал «PravoTok» у додатку TikTok. Там публікуються короткі мобільні кліпи про права дітей. Права людини починаються з прав дитини. Це беззаперечна істина. Дітям набагато складніше, ніж дорослим, захищати свої права. Тому система безоплатної правової допомоги завжди готова прийти у будь-яку мить на допомогу кожній дитині», – підкреслив **Олександр Баранов**.

Серед проєктів, спрямованих на захист прав дітей, – розбудова системи ювенальної пробації в Україні. Це можливість для неповнолітніх, які вступили в конфлікт із законом, розпочати нове життя та стати повноцінним членом суспільства. Якщо у 2009 році в установах виконання покарань перебували 2 тис. дітей, які позбавлені волі, то сьогодні – близько 100 дітей.

«Пробація передбачає застосування різних реабілітаційних програм. За останні 11 років, що ми реалізуємо проєкти у сфері пробації, ми бачимо, що показники рецидивізму знизилися з 63% до приблизно 2%. Такий успіх програм був обумовлений тим, що дитину відправляли відбувати покарання не в установу, а залишали її у громаді і намагалися працювати з нею індивідуально», – зазначила директор Agriteam Canada Consulting Ltd в Україні, керівник проєкту SURGe, радник Міністра юстиції України **Танія Санфорд Аммар**.

Ще одна категорія дітей, які потребують особливої уваги, це вихованці інтернатних закладів. Адже нині там проживають близько 100 тис. дітей, 95% з яких не є сиротами, а мають біологічних батьків. Тобто, дітей віддали в інтернат батьки через бідність або інше неблагополуччя.

«Ми повинні максимально сконцентрувати всі сили партнерів, органів влади на розвиток послуг в громадах, що забезпечать всебічне задоволення реальних потреб дітей та їх сімей і саме такий захист, така підтримка - повинні стати ключовим елементом в превентивності влаштування дітей до інтернатів. Жоден фаховий вихователь, жоден гарно обладнаний заклад ніколи не зможе замінити справжню люблячу сім'ю», – зазначила директор **Танія Санфорд Аммар**.

Учасники пресконференції відповіли на запитання. Зокрема, щодо спільної опіки батьків над дітьми; випадків викрадення дітей одним з батьків з метою вивезення за кордон; пільг, на які можуть розраховувати діти-ВПО при вступі до вищих навчальних закладів та ін.